

Æble/PæreNYT

Nr. 21 // 9. august 2019

FÆLLES

Discovery

- Høsten af Discovery er nært forestående, eller påbegyndt på tidligste lokaliteter og til gårdbutik, hvor der blot skal bruges en lille mængde frugt, så det kun er de allermest modne frugter, der plukkes.
- Husk at selvom plukkerne instrueres i kun at plukke det mest modne, bliver der ofte plukket mere med. Når frugten kommer i kasserne, ser det tit mere umodent ud, end når det hænger på træerne.

Clara Frijs

- Mange går og lur på, hvornår det vil være tid til at starte plukningen af Clara Frijs.
- En pegepind for værdier i Clara Frijs: Når fastheden nærmer sig 6, skal man have plukkere klar. Husk at bruge den smalle dorn til fasthedsmålinger i pærer. Forudsat at fastheden fortsat kan holdes på over 6, bør man vente på et sukkerindhold på mindst 11, men 12 er endnu bedre.

Plukketidspunkt:

- For tidligt: Erfaringer på Årslev viser, at for tidligt plukket frugt taber mere vand end frugt, som er plukket på det optimale tidspunkt.

- For tidligt: Brækker stilken, når der plukkes,

er det tegn på der skal bruges kræfter for at få frugten af træerne og det er tegn på at frugten plukkes for tidligt.

- For tidligt: Udover kvaliteten, vil for tidlig høst, kunne gå ud over frugtstørrelsen og dermed udbytte og afregning.

Plukketidspunkt

- Brug refraktometer, jodopløsning, og penetrometer til at vurdere den indre kvalitet. Målingerne bør påbegyndes 7-10 dage før det forventede plukketidspunkt, men hvis man ikke har målt tidligere, er det ikke for sent at måle umiddelbart før man går i gang.
- Pluk mindst 10 frugter til at måle på. Når der samles prøver til målinger så udvælg frugter, som

INDHOLD:

FÆLLES	1
Discovery	1
Clara Frijs	1
Plukketidspunkt	1
Jodopløsning - stivelsestest.....	2
Modenhed målinger	2
Plukkevejledninger	2
Udbytter af æbler.....	2
Udtynding.....	2
Fjern frugt med skader	3
Vanding.....	3
Solskold.....	4
Stemphylium.....	4
Resultat af pesticidkontrol	4
Midler.....	4

KONVENTIONELT	5
Pirimor.....	5
Behandlingsfrister	5
Sene viklere	5
Pomoxon Extra mod frugtfald	5

ØKOLOGI	6
Midler.....	6
Æblevikler	6
Fjern frugt med skader	6
Behandlingsfrist	6
Sodplet	7
Bladgalmider	7
Syrehveps	7
Forebyggelse af priksyge	8
Undgå råd på høstet frugt	8
Bladprøver	8

ser ud til være dem, som vil blive først høstklare. Husk så bare at plukkerne ofte tager mere med end det, som der er indsamlet til prøven, der er målt på.

- Vurder også plukketidspunktet ud fra duft, smag og ved at se på grundfarven samt farven på kernerne.
- Det præcise plukketidspunkt af de enkelte sorter vil afhænge af lokalitet, jordtype, grundstamme, træernes alder etc.
- Forhør dig altid med din salgsorganisation, hvordan de aktuelle høstværdier er for de enkelte sorter. Den enkelte salgsorganisation kan løbende ændre på værdierne for at tilpasse dem til årets variation.

Jodopløsning - stivelsestest

- Under modningen nedbrydes stivelsen i frugten til sukker. Hvor fremskreden modningen er, kan man få et indtryk af ved at udføre en stivelsestest. Æblet/pæren skæres over på tværs og snitfladen påføres jod-opløsning. Joden farver stivelseskornene i frugten sort.
- Jod-opløsningen som bruges til denne test kaldes også Lugols opløsning.
- Vær obs på at jod-opløsningen kan blive for gammel, og det kan give en knap så tydelig farvning. Så sørg for at den opløsning du bruger, ikke er for gammel.
- Jodopløsning til stivelsestest kan bestilles hos HortiAdvice. 100 ml. koster 83 kr.+moms+porto.
Bestil direkte på: <http://www.gartnershop.dk/Stivelsestest>

Modenhed målinger

Information om målinger af modenhed (stivelse, fasthed, sukker) ligger på: https://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Havebrug/Frugt-og-baer/Aebler/Sider/Modenhedskriterier_for_aebler_og_paerer.aspx

Plukkevejledninger

Plukkevejledninger på dansk, engelsk og polsk kan findes her:

https://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Havebrug/Frugt-og-baer/Aebler/Sider/Nyttige_tips_til_plukning_af_aebler_og_p.aspx

Udbytter af æbler

Læs om forventningerne til udbytter af æbler udenfor Danmark her:

<https://www.gartnertidende.dk/frugtbaer>

Udtynding

Nogle steder overrasker mængden af frugt på træerne positivt og der er behov for udtynding f.eks. i Elstar. Jo hurtigere man får udtyndet, jo større gavn får man af udtyndingen. På lokaliteter, hvor det stadig er tørt og ikke vandes, er det ekstra vigtigt at få udtyndet nu.

Fjern frugt med skader

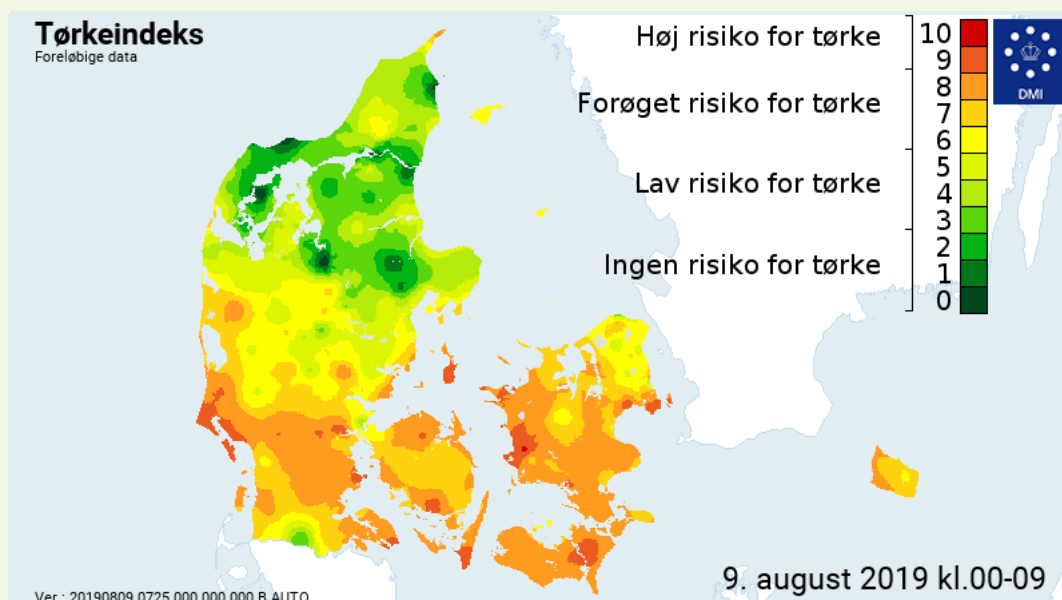
- Monilia kan inficere som følge af hul i frugten (fuglehak, viklergnav, vækstrevner m.m.). Fjern inficerede frugter så nabofrugterne ikke smittes. Det gælder især hvor frugterne sidder tæt, som for eksempel i Aroma og Ingrid Marie.
- Når man alligevel er ude og fjerne moniliafrugter, kan frugter med bægerkræft også fjernes fra træerne. Frugterne genkendes lettere nu end ved høst ved at de er mere farvede/tvangsmodne i forhold til øvrige frugter på træerne.
- Æbler som er ødelagt af rød æblebladlus er ikke altid så iøjnefaldende, men kan have dårlig smag og være ødelagt indvendigt, og bør ikke ende hos forbrugerne.

Sprækker i frugten f.eks. efter frost (til venstre) kan være indgangsport for monilia (til højre).

Vanding

På nogle lokaliteter er det stadig tørt. Man kan regne med 1-3 liter vand pr træ pr døgn. Den præcise mængde vil afhænge af jordtype, træernes alder, sorten og om der er rodbeskåret. Måler man med watermarks betyder værdier på 40-50 kPa let tørkestress, værdier over 90 kPa er stærk tørkestress.

Solskold

- Pludselig varme i juli har forårsaget noget solskoldning. Det er værst i åbne træer, nederst i træet og på vestsiden af træerne. Her er vindstille og stærk eftermiddagssol. Der er større risiko for solskold i træer, som er tørkestressede.
- Frugter som pludseligt kommer frem i lyset ved udtynding eller når bundgrene lægges op på yoke-system eller ved lysbeskæring, er særligt udsatte for at vil blive solskoldede.

Stemphylium

Sidste år så vi at brune blade i pærertræer kan være en fysiologisk reaktion på varme/tørke stress. Men mørkebrune områder på bladene og mørkebrune prikker/pletter på frugten kan også være symptom på angreb af svampesygdommen Stemphylium.

Angreb på frugten kan senere udvikle sig til råd.

Det er vigtigt at reagere ved mistanke om Stemphylium, så der kan lægges strategi for bekæmpelse. Kontakt din konsulent ved mistanke om Stemphylium.

Resultat af pesticidkontrol

Fra Dansk gartneri er kommet tal for overtrædelser i pesticidkontrollen for frugtavlere. Der er blevet kontrolleret i alt 19 frugtavlere, hvor 6 havde nul fejl mens 13 havde en eller flere.

Overtrædelse	Antal
Opbevaring af pesticider	1
Besiddelse af ulovlige danske pesticider	9
Besiddelse af udenlandske pesticider	1
Sprøjtejournal	4
Ulovlig anvendelse af pesticider	4
Vaske- og påfyldningspladser	1
Uddannelseskrav	0
Besiddelse af mosegrise- eller muldvarpegift uden autorisation	0
Syn af sprøjter	1

Midler

- Capex (virus mod frugtskrælvikler) er godkendt til 2024 og kan bestilles hos Borregård bio-plant.
- Isomate CLR (699-1) har fået forlænget godkendelsen. Ny udløbsdato er 31-08-2020.

KONVENTIONELT

Pirimor

I forbindelse med firmasammenlægninger/opkøb er Pirimor G blevet delt mellem Syngenta og Adama. Det betyder, at den nuværende Pirimor G (1-168) har fået opbevarings- og anvendelsesforbud pr. 31-12-2020. Så der skal ikke købes mere, end det der med sikkerhed kan blive brugt op i 2020. Godkendelserne til de spiselige afgrøder/kulturer fortsætter under navnet Pirimor 500 WG (396-78), som vil være på markedet til sæson 2020.

Behandlingsfrister

Pas på afdrift til sorter, der plukkes tidligere end det, der behandles.

4 uger	3 uger	2 uger	1 uge	3 dage	Ingen
Dithane, Manfil	Delan WG	Mospilan	Kumulus	Switch	Madex
Scala	Movento	Difcor	Signum		Turex
Nissorun	Teppeki	Karate	Pirimor		
Glyphosat		Milbeknock	Steward		
Candit					

Delan Pro: 35 dages behandlingsfrist.

Cerone: Frugt max. 30 mm.

Regalis Plus: Frugt ½ størrelse

Sene viklere

- Kontrollér for larver mellem blade og frugter helt frem til høst.
- Hvis der ikke findes larver, vil sandsynligheden for bekæmpelsesbehov aftage, jo nærmere høstetidspunktet er.
- Finder man skade af sene viklere under plukningen af Discovery er det en indikation på at der er sene viklere i plantagen.
- Der kan stadig være fangst af sene viklere så det er fortsat aktuelt at skifte feromonkapsler og limbunde.
- Der er 7 dages behandlingsfrist på Steward og ingen behandlingsfrist på Turex. For at få effekt af Turex skal larverne være små.
- Sørg for god dækning ved behandling.

Pomoxon Extra mod frugtfald

- 3-2 uger før forventet høst kan sorter med tendens til frugtfald (Gråsten, Aroma og Pigeon) behandles med Pomoxon Extra for at mindske frugtfaldet.
- Behandling kan ske frem til udviklingen af løsningsvæv er påbegyndt. Dette sker typisk omkring to uger før forventet høst. Efter dette tidspunkt vil en behandling være uden virkning.

Vær desuden opmærksom på, at behandlingsfristen på Pomoxon Extra til forebyggelse af tidligt frugtfald er 7 dage.

- Der anvendes 0,5-0,75 l/ha Pomoxon Extra pr. ha. Sørg for god dækning og forhold som giver langsom optørring.
- Dispensation til anvendelse gælder i perioderne: 13. maj 2019 til 15. juli 2019 og 1. august 2019 til 9. september 2019. Tilladelse til opbevaring bortfalder den 9. september 2019.

ØKOLOGI

Midler

Capex (virus mod frugtskrælvikler) er godkendt til 2024 og kan bestilles hos Borregård bioplant. Isomate CLR (699-1) har fået forlænget godkendelsen. Ny udløbsdato er 31-08-2020.

Æblevikler

Der er et højt smittetryk af æbleviklere mange steder. Også så højt at feromonforvirringen ikke altid er tilstrækkelig.

Det er vigtigt at sætte feromonfælder op til kontrol af virkning af feromonforvirring. Skadetærsklen er: Fangst af 10 æbleviklerhanner over hele sæsonen. Hvis der fanges så mange æbleviklere, selv om der bruges feromonforvirring, skal der suppleres med behandling med Madex Top for at få en effektiv bekæmpelse.

Fjern frugt med skader

- Monilia kan inficere som følge af hul i frugten (fuglehak, viklergnav, vækstrevner m.m.). Fjern inficerede frugter så nabofrugterne ikke smittes. Det gælder især hvor frugterne sidder tæt, som for eksempel i Aroma og Ingrid Marie.
- Når man alligevel er ude og fjerne moniliafrugter, kan frugter med bægerkræft også fjernes fra træerne. Frugterne genkendes lettere nu end ved høst ved at de er mere farvede/tvangsmodne i forhold til øvrige frugter på træerne.
- Æbler som er ødelagt af rød æblebladlus er ikke altid så iøjnefaldende, men kan have dårlig smag og være ødelagt indvendigt, og bør ikke ende ude hos forbrugerne.

Se billeder af sprækker i frugt på side 3 under FÆLLES.

Behandlingsfrist

Husk behandlingsfrist for Kumulus S på 7 dage.

Bladgalmider

Der har været angreb i både æbler og pære i år. Angreb nedsætter bladkvaliteten.

Hvis der bruges 5 kg svovl lige efter høst er der sidevirkning på bladgalmider.

Pærebladgalmider

Syrehveps

Syrehveps lever på flere ukrudtsarter, blandt andet hvidmelet gåsefod, vejpileurt og skræpper. Larverne kan lave skader på æbler. Skaden ses som et cirkelrundt hul i frugten. Det er ofte de sene sorter som angribes.

For at undgå angreb er det vigtigt at holde ukrudtet nede, at slå bunddækket i plantagen kort nu og hold det kort i høsttiden.

Syrehvepse angreb

Sodplet

Armcarb (kaliumhydrogencarbonat) er godkendt til bekæmpelse af æbleskurv og sodplet.

Brug Armcarb/bagepulver, hvor der er lange fugtige perioder og hvor frugten er våd i én til flere dage. Der er sideeffekt af natron på sodplet.

Brug varslingsprogrammet RIMpro kan hjælpe med bestemmelse af sprøjtetidspunkterne.

Brug 5 kg/ha i 400-500 l vand per sprøjtning.

Svage træer, svækket af f.eks. mus/mosegrise, rodbeskæring eller frugtræskræft får lettere svidninger af behandlingen end kraftigere træer. Der ses ofte svidninger på træer ved enden af rækkerne pga. øget tilførsel når man vender med traktoren.

Infektioner af sodplet starter sidst i juni.

Angreb forekommer ofte, hvis plantagen har haft angreb tidligere. Sodplet angriber i de samme plantager år efter år, hvor andre plantager har mindre problemer.

Infektioner udvikles gennem hele sæsonen. Angreb når ikke at blive tydeligt på tidligere sorter.

Angreb ses normalt på sorter fra Elstar og senere. Angreb ses tydeligst på lyse frugter. Sodplet er ikke blot en enkelt svamp, men et kompleks af mere end 60 forskellige svampe. Svampene lever på frugtens vokslag og overvintrer på ved både i plantagen og udenfor plantagen.

Forebyggelse af priksyge

Fortsæt behandling med Calcium på de sene sorter.

Calciumklorid 5-6 kg/ha + Aminosol PS 1 l/ha. Gør blandingen blød og forbedrer optagelsen af Ca.

Undgå råd på høstet frugt, Tiltag før høst

Fjern smittemateriale fra plantagen. Frugtmumier og grene med frugttrækræft. Frugttrækræft er årsag til bægerråd og en del af kernehusråd.

Brud calciumprodukter under frugtudviklingen.

Forbedring af frugtfarven reducerer risikoen for angreb af råd. Frugtfarven kan forbedres ved sommerbeskæring.

Optimering af høstdatoen. Lad ikke frugten blive for moden.

Pluk så vidt muligt ikke i regnvejr.

Pluk forsigtigt, Lav ikke skader på frugten.

Altid mest råd på 2. og 3. plukning med ringe farve. Sidst ind først ud.

Bladprøver

Husk at tage bladprøver. De skal udtages i august - senest midt i september, før høst, når væksten er stoppet og der er dannet endeknop. 80-100 blade midt på årsskud uden stilk. De skal bruges til planlægning af gødsning næste år.

Maya Bojesen

Tlf. 21 71 77 57

myb@hortiadvic.dk

Hanne Lindhard Pedersen

Tlf: 87 40 66 06 / Mobil: 23 82 63 47

hlp@hortiadvic.dk

Lene Baarts

Tlf: 40 45 99 98

lba@hortiadvic.dk